

Handicap- og Psykiatripolitik

Handicap- og Psykiatripolitik

Selvbestemmelse, medbestemmelse og brugerinddragelse er nøgleordene i Næstved Kommunes Handicap- og Psykiatripolitik, fordi det medvirker til at borgere med handicap, psykisk sårbarhed og socialt udsatte kan deltage i samfundet på lige fod med andre.

For at støtte borgernes deltagelse i samfundet er der særlig politisk fokus på tre indsatsområder:
Pårørendes rolle, Arbejdsliv/fritidsliv, Boformer
Det er tre områder som giver borgerne trygge rammer og livskvalitet.

Handicap- og Psykiatripolitikken er vores pejlemærke for, hvordan vi vil sikre handicappede, psykisk sårbare og socialt udsatte borgere en god hverdag gennem vores handicap- og psykiatritilbud. Politikken understøtter desuden initiativer om udvikling af tværgående projekter som f.eks. etablering af en tværgående senhjerneskade enhed og en integreret psykiatri. Det er Omsorgsudvalget og Psykiatriudvalget, der har udarbejdet politikken sammen med Handicaprådet som

repræsenterer flere interesseorganisationer og brugere, pårørende, ledere og medarbejdere fra de områder i kommunen som borgere omfattet af politikken kommer i berøring med.

Vi er kommet i mål, fordi vi i dialog er kommet frem til at lave en politik, der er fremadrettet, visioner og samskabende. Der har været en fælles hensigt om at give handicappede, psykisk sårbare og socialt udsatte borgere de bedste muligheder.

Tak til alle som har været med i hele processen og bidraget til at løfte politikken. *God læselyst.*

Jette Leth Buhl

Formand for Omsorgsudvalget

Kirsten Devantier

Formand for Sundheds- og Psykiatriudvalget

Bruno Lind

Direktør

Næstved Kommune vil fællesskabet

Næstved Kommune ønsker med den nye politik for handicap- og psykiatriområdet at videreføre og styrke inddragelsen af borgerne i det fællesskab, som en kommune udgør. Kommunens borgere er alle forskellige, men alle har brug for at føle sig anerkendt og inkluderet i fællesskabet.

Det gælder også dem, der af forskellige årsager kan føle sig udenfor. Også de skal inkluderes og mødes med ligeværd, respekt og lige muligheder for at komme videre. Alle borgere i kommunen skal opleve sig selv og hinanden som medborgere.

Handicap- og Psykiatripolitikken skal komme de borgere i møde, der har fysiske funktionsnedsættelser, er psykisk sårbare eller socialt udsatte. De skal sikres samme rettigheder og vilkår som andre. Som medborgere skal de have valgmuligheder og indflydelse på kommunen og dens ydelser. Det betyder også, at de enkelte borgere der ikke selv magter at bidrage ydes

pleje, omsorg og støtte til at mestre eget liv. Medborgerskabet indeholder retten til at have indflydelse på eget liv og leve det efter eget ønske med den nødvendige støtte. Samtidig følger en forventning om, at borgeren tager ansvar for sit eget liv i samarbejde med ressourcepersoner og medarbejdere.

Handicap- og Psykiatripolitikken er udformet i tre hovedindsatsområder, hvis målsætning er, at borgere inden for politikken indgår i et inkluderende samfund med vægt på nærmiljøet.

Næstved Kommunes Handicap- og Psykiatripolitik er baseret på danske handicaporganisationers anbefalede principper og er i fuld overensstemmelse med FN's Handicapkonvention.

Målgruppe

Handicap- og Psykiatripolitikken dækker alle borgere i Næstved Kommune, der som følge af en funktionsnedsættelse har behov for støtte, når de møder fysiske

eller holdningsmæssige barrierer, der forhindrer deres fulde deltagelse i samfundslivet på lige fod med andre. Funktionsnedsættelsen kan være fysisk, psykisk, intellektuel, sensorisk eller skyldes social udsathed.

Virkeområde

Handicap- og Psykiatripolitikken dækker ikke kun personer, men også de centre i kommunen, som denne gruppe borgere kommer i berøring med. Politikken er retningsgivende for både politikere, kommunens medarbejdere og de pågældende borgere. Den beskriver de generelle linjer for de kommende års arbejde. Handicap- og Psykiatripolitikken skal ses i sammenhæng med Næstved Kommunes øvrige borgernære politikker som for eksempel Medborgerskabspolitikken og Sundhedspolitikken og må indtænkes i alle relevante sammenhænge.

Formål

Formålet med Handicap- og Psykiatripolitikken er at sikre lige muligheder uanset handicap. Hermed menes de pågældende borgeres muligheder for at udvikle og nyttiggøre deres potentialer og udvikle færdigheder i overensstemmelse med den enkeltes evner.

Vision

Næstved Kommune ønsker med Handicap- og Psykiatripolitikken at:

"Alle, i det omfang det er muligt, skal have mulighed for selvbestemmelse og tage ansvar for eget liv og udnytte egne potentialer, deltage i samfundslivet og være involveret i beslutninger i forhold til eget liv."

Visionen ligger i forlængelse af kommunens Medborgerskabspolitik vision om at:

"...forene fællesskab og forskellighed gennem gensidig anerkendelse og værdsættelse, således at alle borgere i Næstved Kommune oplever sig selv og hinanden som medborgere."

Overordnede værdier

Næstved Kommune ønsker at inkludere alle borgere i fællesskabet uanset baggrund, køn, alder, religion, etnicitet eller tilknytning til arbejdsmarkedet og bekæmpe marginalisering og social isolation. Den enkelte borger i kommunen skal føle sig anerkendt og accepteret som medborger uanset kulturel, social og økonomisk baggrund.

Nærhed er en forudsætning for, at man føler sig som borger i kommunen og oplever sig som en del af fællesskabet. Nærhed skal være oplevet virkelighed for borgerne og modvirke marginalisering og social isolation.

Borgere, der allerede er en del af fællesskabet, har et ansvar for at få dem med, der står udenfor. Og de, der står udenfor, har et ansvar for at søge ind og blive en del af fællesskabet.

Næstved Kommune arbejder ud fra fire overordnede værdier, der har særlig betydning for indsatsen for

borgerne: Dialog, ansvarlighed, professionalisme og respekt.

Dialog er en forudsætning for samarbejde og indflydelse. I dialogen forpligter vi os gensidigt til at lytte, tale og reflektere ligeværdigt.

Ansvarlighed er at vise hensyn over for andre og sig selv. Det drejer sig blandt andet om at sætte ord på mål og hensigter og sikre sammenhæng i arbejdet. Ansvarlighed i opgaveløsningen er at udføre arbejdet professionelt – med høj kvalitet og efter de mål og ressourcer, der er tildelt.

Professionalisme viser sig først og fremmest som kvalitet i opgaveløsningen og ved en vedvarende udvikling af den efter de mål og ressourcer, der er tildelt. At stille krav til sig selv og andre er en forudsætning for professionalisme. Det handler blandt andet om at være involverende og kommunikere klart ad de rette kanaler. Faglige og menneskelige kompetencer skal

vedligeholdes og udbygges, så de kan imødekomme fremtidens krav.

Respekt er en grundholdning, vi møder hinanden med. Vi ser hinanden som medmennesker. Den ansatte skal møde borgeren med respekt – og omvendt. Respekt skal gå begge veje. Vi er nemlig hver især og sammen nødvendige for at løse opgaverne, og det gør os ligeværdige. Det handler blandt andet også om at anerkende fagfolkenes kompetencer med afsæt i den enkelte borgers behov.

De fire værdier

ovenfor er grundlaget, når borgeren møder kommunens medarbejdere. Borgeren sættes i centrum. Det betyder, at det arbejde, der udføres i kommunen, tilrettelægges ud fra borgernes behov. Ansvaret indebærer, at der er plads til forskellighed og rummelighed. At man respekterer andre menneskers ret til egne livsværdier og erfaringer. Næstved Kommune ønsker, at alle borgerne oplever sig selv og hinanden som medborgere.

Kompensation – konkret hjælp

Når borgere med handicap forhindres i at deltage i samfundslivet på lige fod med andre, kan der gives kompensation, altså en konkret hjælp, for at overvinde forhindringerne. Det kan ske, når samfundet ikke er indrettet, så det er tilgængeligt for alle borgere.

Behovet for kompensation er forskelligt fra menneske til menneske, men som udgangspunkt betyder det, at en person med handicap i videst muligt omfang får kompensation for følgerne af den nedsatte funktionssevne.

Der kompenseres blandt andet ved at stille særlige ydelser til rådighed. Det kan være forskellige former for hjælpemidler og velfærdsteknologi, der specielt imødekommer den enkelte borgers behov.

Udgangspunktet er servicelovens bestemmelser. Den giver mulighed for at stille omsorgsydelser eller naturalydelser til rådighed. Der kan også kompenseres

økonomisk for væsentlige merudgifter som følge af en nedsat funktionsevne.

Næstved Kommune har som mål at tilbyde en helhedsorienteret individuel støtte og hjælp, der kan bidrage til at fremme livskvaliteten for borgere, som er omfattet af denne politik. Kommunen ønsker at skabe de nødvendige rammer for alle borgere, så de får de bedste muligheder for at deltage aktivt og ansvarligt i fællesskabet. Alle borgere skal opleve, at de hører til i kommunen. Og der vil fortsat være tilbud for særlige målgrupper, hvor udgangspunktet er det, den enkelte har brug for.

Særligt fokus på tre indsatsområder

Næstved Kommune fremhæver tre indsatsområder, som skal have særlig politisk bevågenhed, fordi de har så stor betydning for borgernes liv:

Pårørendes rolle

Arbejdsliv / fritidsliv

Boformer

Pårørendes rolle

Kommunens borgere med særlige behov er meget forskellige, og deres ønsker og behov for at inddrage deres pårørende er tilsvarende forskellige. Hertil kommer, at borgerens konkrete funktionsnedsættelse kan have betydning for, hvordan pårørende kan inddrages. Også hos de pårørende er der forskellige udfordringer, dilemmaer og holdninger.

Det er et mål at styrke kontakten og samarbejdet med de pårørende til borgeren inden for politikens område. Samspillet mellem de pårørende og medarbejderne er vigtigt, når borgeren skal støttes i at leve et godt og værdigt liv. Medarbejderne arbejder ud fra en netværksforståelse, hvor det er borgerens behov og ønsker, der tages udgangspunkt i. Medarbejderne skal med deres faglige og professionelle viden afdække, hvad de pårørende kan bidrage med, og hvilken betydning de pårørende har for borgeren.

For meget selvhjulpne og bevidste borgere, der er kompetente til at træffe egne valg, er behovet for at inddrage pårørende måske ikke så stort. Men det er vigtigt, at medarbejderne over for de pårørende skaber en forståelse for borgerens situation, så misforståelser og konflikter undgås. Kontakten mellem dem skal så vidt muligt understøttes, selv om borgeren i perioder trækker sig eller aktivt fravælger den.

Samarbejdet med de pårørende er afhængigt af den enkelte borgers selvbestemmelse. Det er borgeren, der selv definerer sit netværk af pårørende og andre ressourcepersoner. Inddragelse af dem foregår i den

daglige praksis med respekt for borgerens integritet og ret til selvbestemmelse.

I tilfælde hvor borgeren med sin ret til selvbestemmelse frabeder sig, at pårørende inddrages, er det vigtigt at motivere borgeren til at indgå i andre netværk med henblik på at forbedre sine levevilkår og derved gøre sig mindre afhængig af støtte eller i bedste fald helt selvkørende.

Det understøttende arbejde kan for eksempel også ske ved, at medarbejderne hjælper med, at pårørende indgår i netværkssamarbejde med andre pårørende.

Arbejdsliv / fritidsliv

Både arbejdsliv og fritidsliv har stor betydning for de fleste mennesker for at finde glæde ved livet. Også en begrænset tilknytning til begge verdener kan have stor værdi både for den enkelte og for samfundet som helhed.

Arbejdsliv

Borgere inden for Handicap- og Psykiatripolitikken har ret til et job på lige fod med andre borgere i kommunen og skal, så vidt det er muligt, indgå i et almindeligt arbejdsliv. Tilknytningen til en arbejdsplads fremmer inklusionen i samfundet og forebygger social isolation

– begge dele er også vigtige mål i kommunens Medborgerskabspolitik. Og for den enkelte har det afgørende betydning for at opleve sig som en del af et socialt fællesskab.

Derfor bør der også være mulighed for mindre krævende alternativer, hvor der er behov for det, som for eksempel deltid, fleksjob eller former for aktivitets- og samværstilbud.

Det er alle aktiviteter, der hjælper borgeren til at bevare sine funktioner og som kan styrke faglige og personlige kompetencer. Dermed øges borgerens ressourcer, så de både bliver til gavn for den enkelte og i samspil med fællesskabet.

Næstved Kommune arbejder for at sikre et rummeligt arbejdsmarked, både offentligt og privat, med plads til alle. Mange gode kræfter i organisationer og blandt arbejdsmarkedets parter er inddraget i dette arbejde, der ud over at skabe fleksible jobtilbud også ønsker at forebygge diskrimination og fordomme.

Nogle borgere skal i et langsommere og fleksibelt tempo genvinde formen. De kan profitere af, at der inddrages tværfaglige støttepersoner og sagsbehandlere for at komme videre. Der kan for eksempel udvikles særlige jobtilbud, hvor indhold og formkrav er mere opgavebestemte, og hvor arbejds- og mødetider er fleksible.

Tilknytningen til arbejdsmarkedet er vigtig for borgernes aktive deltagelse i fællesskabet og i samfundet. Det er et mål i sig selv. Samtidig bidrager den til større tilfredshed i hverdagen og medvirker til den enkeltes sundhed.

Alle borgere skal stilles lige, når det drejer sig om at anvende deres ressourcer og muligheder. Det er derfor vigtigt, at borgere inden for politikområdet i videst muligt omfang får mulighed for at finde en plads på arbejdsmarkedet.

Fritidsliv

Borgeren skal have mulighed for at leve sit eget liv og af lyst vælge fritidsaktiviteter i samspil med jævnaldrende.

Næstved Kommune har en bred vifte af kulturelle arrangementer og aktiviteter, som borgerne har mulighed for at udnytte som aktive deltagere eller som tilskuere.

Kommunen lægger vægt på at styrke samarbejdet og udvikle nye fritidsmuligheder med lokale frivillige, interesseorganisationer og handicaporganisationer.

Fritidstilbud skal gøre det muligt for borgeren at mødes og agere i trygge fællesskaber. De skal bidrage til, at borgeren udvikler, udfolder og udnytter sin kreativitet til gavn for sundheden og livsglæden. Indsatsen skal samtidig have inklusion og medborgerskab som mål.

Boformer

Boligen er centrum for borgerens livsudfoldelse, og den er et blandt flere holdepunkter til at understøtte borgerens selvstændighed.

Det er væsentligt, at borgeren har mulighed for at være med til at vælge en boform, der passer til dennes individuelle og aktuelle behov, og der skal være rimelig mulighed for at skifte bolig, efterhånden som behovet ændrer sig. Det har ofte stor betydning, at der tilrettelægges smidige overgange, når borgere flytter fra en bolig til en anden. I valg af boligtype skal der lægges vægt på at tænke bredt, og på at boligen, så vidt det er muligt, støtter op om at skabe samfundsmæssig inklusion.

Det er ikke altid, at borgerens situation i sig selv indebærer, at der er behov for en særlig bolig eller en særlig indretning af den. Somme tider er det i højere grad de ydre forhold, der skal tilpasses, hvor for eksempel en mentor eller social vicevært kan være løsningen i overgangen til en selvstændig bolig.

For andre er det derimod afgørende for den enkeltes mulighed for livsudfoldelse, at boligen opfylder bestemte krav med hensyn til indretning og tilgængelighed. Der er også borgere, som har behov for en bolig, hvor der er tilknyttet hjælp og støtte – måske døgnet rundt. Borgerens indflydelse på boligvalget og indretningen er vigtig for at få en hverdag til at fungere. Forskellige it-kommunikationsformer kan indtænkes som en mulighed. It-løsninger og -hjælpe midler kan medvirke til, at dagligdagen kan håndteres mere selvstændigt. Man kan blandt andet lave ordninger om hjælp til selvhjælp, hvor medarbejderen kommunikerer med borgeren, så denne kommer op om morgenen, får betalt sine regninger rettidigt og lignende.

I forbindelse med boligen er der mange muligheder for at bringe forskelligheder sammen og skabe fællesskaber, der er til gavn for alle beboere. Vejen til det er at anerkende hinanden som medborgere, værdsætte hinandens bidrag og tage eget og fælles ansvar for miljøet omkring boligen. Det rummer gode muligheder for at påvirke og fremme egen livssituation.

Det almene boligbyggeri skal være tilgængeligt for borgere under dette politikområde og også rumme særligt indrettede boliger. De etableres i videst muligt omfang i forbindelse med det almindelige boligmiljø og integreres i det. Udvikling af viften af tilpassede boliger foregår i samarbejde med interesseorganisationer, boligforeninger og bygherrer.

Målet er, at boligen skal være omdrejningspunkt for arbejdsliv, fritidsliv og sociale kontakter. Boligen skal opleves som tryk og som et hjem og en base for livskvalitet. Den skal sammen med ressourcepersoner og den professionelle bistand bidrage til borgerens selvbestemmelse og indflydelse på eget liv.

Tre andre indsatsområder

De tre indsatsområder, der nævnes ovenfor, har altså særlig politisk bevågenhed: de pårørendes rolle, arbejdsliv/fritidsliv og boformer.

Nedenfor omtales yderligere tre områder med stor betydning for den helhedsindsats, der skaber en kompenserende støtte til borgere med nedsat funktionsevne: tilgængelighed, uddannelse og sundhed. Også de bidrager til at skabe lige muligheder for alle uanset handicap.

Tilgængelighed

En forudsætning for at være en del af fællesskabet og have lige muligheder er, at borgere med permanente og midlertidige funktionsnedsættelser kan få adgang til såvel fysiske omgivelser som information, viden og forståelse.

Den fysiske tilgængelighed skal forstås i bred forstand med adgang til det ydre fysiske miljø og offentlige

rum. Det omfatter blandt andet adgang til bygninger, bygningsnære områder, fortove, veje, pladser, parker, stier, skov og strand.

Tilgængelighed handler også om digitale adgange til information, kommunikation og dialog, som også Næstved Kommune udnytter i kontakten med borgere.

Som brugere af it-løsninger er det vigtigt, at de digitale muligheder ikke kun stilles til rådighed, men at deres funktionalitet og formidling for eksempel på hjemmesider kommer borgernes behov og forudsætninger i møde.

Næstved Kommune samarbejder med interessegrupper, handicapråd og udsatterråd med henblik på at inddrage handicaprelevante synspunkter i kommunens planlægning på alle politikområder. Målet er at skabe lige muligheder og lige tilgængelighed til fysiske omgivelser og mentale aktiviteter som undervisning,

oplysning, kommunikation, kultur og demokratiske processer.

Uddannelse

Undervisning og uddannelse er grundlæggende forudsætninger for menneskers læring, udvikling og muligheder gennem livet.

Undervisningen tilrettelægges med henblik på at skabe det bedste grundlag for en efterfølgende ungdomsuddannelse, en senere beskæftigelse og et positivt voksenliv.

Unge mellem 16 og 25 år, der af forskellige årsager ikke har mulighed for at gennemføre en ordinær ungdomsuddannelse, har ret til Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse, STU. Målgruppen for den 3-årige STU er "unge udviklingshæmmede og andre med særlige behov".

På STU er udgangspunktet, at den unge skal opnå personlige, sociale og faglige kompetencer til en så

selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse. Den unges individuelle uddannelsesplan udstikker retningen for den bedst mulige udvikling af elevens potentiale.

STU indeholder både elementer af almen dannelse, udvikling af særlige evner og interesser samt møder med den praktiske virkelighed. Ungdomsuddannelsen skal ses som en ny start i den unges liv, hvor muligheder og færdigheder afprøves. Samtidig giver ungdomsuddannelsen den unge tilknytning til et ungdomsmiljø, hvor der kan gøres nye sociale erfaringer. Der kan desuden tilbydes kompenserende specialundervisning til voksne.

Medborgerskabstankegangen er en fast del af pensum i undervisningen på STU-uddannelserne. Den unge beskæftiger sig blandt andet med demokrati, selvbestemmelse, medbestemmelse og indflydelse. Der stilles krav til den enkelte elev om at være aktivt deltagende og til at udvikle sig selvstændigt for der-

ved at kunne tage vare på eget liv i så høj grad som muligt.

Sundhed

Næstved Kommune arbejder målrettet på at forbedre borgernes sundhed. Mange borgere inden for Handicap- og Psykiatrimpolitikken har behov for en særlig sundhedsindsats.

Sundhed skal forstås bredere end forebyggelse og behandling af sygdomme. Sundhedsindsatsen drejer sig også om at fremme sundhed for eksempel gennem fysisk udfoldelse og træning i at kunne håndtere dagligdagens udfordringer herunder at kunne indgå i fællesskaber. Derfor er sundhed indtænkt i hele Handicap- og Psykiatrimpolitikken.

I Næstved Kommune arbejdes der med sundhed sammen med borgeren og sammen med alle, der har betydning for og indflydelse på borgeren.

Politikken skal bruges

Næstved Kommune håber, at kommunens borgere, foreninger, råd, nævn og virksomheder vil tage godt imod den nye Handicap- og Psykiatripolitik og medvirke aktivt til at føre den ud i livet.

Handicap- og Psykiatripolitikken er blevet til i et samarbejde mellem
Omsorgsudvalget og Sundheds- og Psykiatriudvalget, 2014.

Fotograf Ingrid Riis